

FINAD + VRC = Controllers Instituut

Drs. G.H. Koolman

THEMA

Woord vooraf

Gaarne voldoen we aan het verzoek van de redactie om ook vanuit FINAD-kringen een bijdrage te leveren aan het NIVRA-felicitationummer. Hierbij behoort in de eerste plaats een 'laudatio' aan het adres van de jarige organisatie: Namens Het Financieel Management van Nederland, zoals sinds kort verbonden in het Controllers Instituut (FINAD + VRC), brengen wij de gelukwensen over aan de jubilerende NIVRA-organisatie middels deze bijdrage.

1 Samenvatting

Bij een beschouwing in het kader van een eeuwfeest behoort om te beginnen een *terugblik*; ook wij kunnen daar niet aan ontkomen. Daartoe hebben we het geheugen van 'ons' secretariaat aangesproken bij monde van Frans Quax (paragraaf 2).

Omdat een eeuw terugblikken voor een echte management accountant te veel 'accountant' en te weinig 'management' is, gaan wij vervolgens naar het *heden* (paragraaf 3). Daar is het, dat de financieel administratieve functionarissen van het FINAD (overlegorgaan van het NIVRA) en de 'jonge' controllers van de VRC (Vereniging van Registercontrollers) elkaar ontmoeten.

Ten slotte zal kort worden ingegaan op de *toekomst* (paragraaf 4). Een stukje van de toekomst is inmiddels ingezet op 1 december 1994, toen het FINAD en de VRC gezamenlijk een stichting hebben opgericht onder

de officiële benaming Instituut voor Control & Management Accounting Nederland, (afgekort: Controllers Instituut).

Vooralsnog zal het Controllers Instituut bestaan *naast* VRC en FINAD onder onafhankelijk voorzitterschap van Prof. Dr. L. Traas. Het Instituut zal zich in eerste instantie richten op het aspect voortgezette educatie. In de stichtingsstatuten zijn de overige gebieden opgenomen, waar verdere samenwerking VRC - FINAD ook toepasbaar is.

Gelet op de ontwikkelingsfase van de nog 'jonge' VRC bestaat de behoefte bij de VRC om de eigen identiteit eerst verder te ontwikkelen. Ook getalsmatig lijkt dat een goed uitgangspunt: aantal actieve RA-leden van FINAD ca. 2000 (30% van het actieve ledenbestand NIVRA!) versus ca. 300 RC-leden van VRC. Overigens zal dit laatste bestand in de planperiode 1994 - 1997 naar verwachting snel groeien tot ca. 500 leden.

In het verlengde hiervan hebben de besturen van FINAD en VRC besloten om binnen een termijn van drie jaar (na 1994) een uitspraak te doen over een volledige integratie.

2 Terugblik FINAD

In de ledenvergadering van het NIVA gehouden in december 1966 werd een voorstel aanvaard om het bestuur te machtigen medewerking te verlenen aan de vorming van functionele gespreksgroepen.

Bij de overgang van NIVA naar NIVRA werd de machtiging overgedragen aan het NIVRA-bestuur. Uitvoering werd eraan gegeven door de installatie van de Stuurgroep voor de functionele gespreksgroep van *financieel-administratieve*

Drs. G.H. Koolman RA is Voorzitter FINAD-Overlegorgaan.

functionarissen (FINAD-leden) op 29 oktober 1969.

De installatie werd verricht door NIVRA-bestuurslid H. Vermeulen, Concern Directeur Administratie N.V. Philips, die zich reeds eerder een groot voorstander van de functionele gespreks-groep-gedachte had getoond. Een reeks van onderwerpen werd in de volgende jaren als gespreksonderwerp aan de orde gesteld. De belangstelling maakte het meermalen noodzakelijk hetzelfde onderwerp op verschillende lokaties te behandelen.

Het organiseren van deze bijeenkomsten is lange tijd een hoofdwerkzaamheid geweest van de stuurgroep. In de loop der jaren werd echter duidelijk, dat ook belangenbehartiging binnen de beroepsorganisatie een element ging vormen in de activiteiten. Uiteindelijk vond dit zijn formele neerslag in de regeling waarbij in 1984 Overlegorganen werden ingesteld, mede op grond van aanbevelingen van de Commissie Thomassen over de structuur van de NIVRA-organisatie. Daarmee werd aan 'herkenbare ledengroeperingen een duidelijke status gegeven'.

In 1986 legde het FINAD-Overlegorgaan aan de FINAD-leden een beleidsnotitie voor. Daarover was voordien met het NIVRA-bestuur gesproken. Als uitgangspunten voor het beleid van het Overlegorgaan werden geformuleerd: handhaving pluriformiteit beroepsorganisatie en gerichte aandacht voor de opleiding. Met betrekking tot dit laatste onderwerp leidde dat tot de instelling van een Werkgroep Opleidingen die eind 1987 een enquête hield onder de FINAD-leden.

De werkgroep zelf formuleerde een aantal conclusies waarvan de belangrijkste was dat voor FINAD-leden (controllers) aanvullende kennis op enkele gebieden noodzakelijk was en dat deze aanvullende kennis verkregen diende te worden in de tweede fase van de NIVRA-opleiding.

Deze aanvullende kennis zou betrekking moeten hebben op planning en control; treasury; logistiek en marketing. Hierin herkent men anno 1995 gemakkelijk de uitgangspunten van de postdoctorale opleidingen tot Registercontroller.

De doelstelling van de beleidsnotitie 1986 omvatte ook toen reeds punten als,

a *Primaire opleiding*

het aandeel van de openbare praktijk was toen teruggelopen tot ca. 50%. Ruim 20% (nu 30%) van de actieve leden waren in andere dan accoun-

tantsfuncties werkzaam en behoorden daarmee tot de groep van FINAD-leden.

De vraag werd gesteld of vastgehouden diende te worden aan controle deskundigheid als het wezenskenmerk van de register-accountant, en 'of niet vaker gekozen zou moeten worden voor een opleiding die een meer divers 'produkt' aflevert'.

b *Nascholingsonderwijs*

Ook daar bleek reeds de moeilijkheid voor de Commissie VERA om nascholingsonderwerpen aan te bieden, die ook FINAD-leden aanspreken.

c *Communicatie*

'Gestreefd zal worden naar een versterking van de contacten en getracht wordt daartoe een 'platform' te creëren waarop de FINAD-leden elkaar kunnen ontmoeten'.

d *Belangenbehartiging*

Met name gericht op behartiging van de FINAD-belangen binnen de NIVRA-organisatie.

Uit FINAD brief 19, augustus 1987, ontlene we dat men in die tijd in FINAD-kringen een titel 'registeraccountant' voor ogen had in brede - pluriforme - zin. (Daarbij zou de NIVRA-opleiding na het vak administratieve organisatie gedifferentieerd moeten worden naar de verschillende beroepsgroepen: controlerend accountant, operational auditor, controller etc.)

Dit werd vergelijkbaar geacht met een 'meester in de rechten'. 'Aan de titel 'Mr.' is niet te zien of men te maken heeft met een advocaat, een notaris, een fiscaal jurist etc. Voor de titel 'RA' zou hetzelfde mogelijk moeten zijn. Dit impliceert dan dat de titel niet zonder meer aangeeft: controlerend accountant, controller etc.

Consequentie van aanvaarding van deze opvatting is, dat ook een diploma van een 'aanpaalende' opleiding recht geeft op inschrijving in het accountantsregister'.

In deze laatste zinsnede herkennen we een opening naar de pas opgestarte controllersopleiding aan de VU te Amsterdam (1986).

Met een beetje meer creativiteit zou men op basis van bovenstaande gedachten reeds toen tot een gezamenlijk verenigingsgebouw voor het totale - pluriforme - 'accountancy' beroep in Nederland hebben kunnen komen.

Overigens met behoud van ieders identiteit en wat ons betreft zelfs onder erkenning van het 'accountancy' primaat bij het openbare beroep. Wat ons bindt is de *kwaliteit* van informatie en

informatieverschaffing (information quality control).

In dit gezamenlijk accountancy tehuis zouden de 'oude' RA controllers van FINAD en de 'jonge' (ook RA?) controllers van de VU etc. één gemeenschappelijke kamer-en-suite hebben kunnen betrekken waarvan de suite-deuren slechts zelden gesloten hadden hoeven te worden.

Het heeft niet zo mogen zijn.

De 8e EEG-richtlijn en zijn traumatische implementatie perikelen hebben bij de toenmalige bestuurders geleid tot een toestand waarbij men niet bepaald toegankelijk was voor andere concepties.

Degenen die op voorhand het primaat van de controlerende accountant binnen onzejarige beroepsorganisatie erkennen kunnen veel van wat gebeurd is billijken; maar geholpen heeft het niet bij het vroegtijdig incorporeren van de diverse nieuwe 'off-spring' van de accountancy boom. En dat geldt ook voor de controllers-tak.

Zo bevinden wij ons thans, tien jaar na dato, in de situatie dat we behoedzaam - in een geheel open situatie - iets trachten te herstellen van wat toen verloren is.

3 Heden

Inmiddels leven wij bij het NIVRA onder het actieplan 1995: in het teken van Kwaliteit, Innovatie en Duidelijkheid.

Kwaliteit van informatie en informatieverschaffing staat centraal als Mission Statement van het NIVRA. Gebaseerd op het beleidsprogramma 'kwaliteit en samenwerking' (eind 1992). De pluriformiteit van de beroepsorganisatie is daarin nog eens verankerd.

In het beleidsplan FINAD 1994 - 1996 is daarbij aangehaakt.

Hieronder volgen de hoofdlijnen uit het vigerende FINAD-beleidsplan (1994).

1 Structuur

In de huidige structuur van het NIVRA is het FINAD overlegorgaan ingebed als 'commissie van advies' voor het Bestuur. Sedert de instelling van de Overlegorganen is nu tien jaar verlopen en de vraag kan dan ook worden gesteld of deze vorm-

geving (nog) aan de eisen voldoet.

Twee ontwikkelingen zijn te markeren die van invloed zijn op de beantwoording van de gestelde vraag.

In het NIVRA-bestuur heeft een herbezinning plaatsgevonden op de structuur van de totale NIVRA-organisatie. Enerzijds is daarbij aandacht gegeven aan een optimalisering van de vaktechnische output, anderzijds is gezocht naar het verwerken van een groter draagvlak van en meer betrokkenheid door leden bij het werk van het Instituut.

Een voorstel, om aan dit laatste invulling te geven door middel van een Ledenraad, werd echter door de leden niet ondersteund. Met name niet omdat daarin niet was voorzien in - ook voor FINAD - evenredige vertegenwoordiging. Vanuit de ledenvergadering (december 1992) is gewezen op de mogelijkheid om via een gestructureerder overleg met de Overlegorganen draagvlak en participatie te verkrijgen.

Het bestuur heeft daar inmiddels invulling aangegeven.

Ook autonoom hebben de Overlegorganen in de verstreken jaren een andere positie verworven. Zij behartigen veel nadrukkelijker de belangen van de desbetreffende ledengroepering juist tegenover het bestuur en treden ook zelfstandiger op.

Voorbeelden zijn te vinden in de aanwijzingen van het Overlegorgaan OPAK over een gewenste collegevrije periode in de eerste maanden van een kalenderjaar; de wens van het Overlegorgaan INTAC als zelfstandig orgaan deel uit te maken van de Europese Confederatie van Instituten van Interne Auditors; maar ook de wens van FINAD ten aanzien van de samenwerking met de Vereniging van Registercontrollers.

Deze ontwikkelingen doen de vraag rijzen of een inpassen van een Overlegorgaan in de NIVRA-structuur in de vorm van een 'commissie van advies' nog wel juist is.

Veeleer zou naar een zodanige positionering moeten worden gezocht dat overlegorganen als zelfstandige eenheden worden erkend, met een eigen verantwoordelijkheid en een eigen financieel budget.

Doelstelling FINAD:

een veranderingsproces in gang zetten ten gevolge waarvan het Overlegorgaan binnen de NIVRA-organisatie een zelfstandige positie verwerft met

een eigen financieel budget (Federatief, als subvereniging maar wel *binnen* het grotere NIVRA-instituut).

2 Kwaliteit

Verkrijgen van deskundigheid is niet meer voldoende. Bijhouden is tenminste nodig, verbetering/vergroting van de kundigheid een belangrijke doelstelling. Reeds vele jaren fungeert binnen de NIVRA-organisatie de commissie VERA - Voortgezette Educatie Registeraccountants. In de loop van deze jaren is een breed gesorteerd cursuspakket opgebouwd, dat zich echter voornamelijk richt op leden werkzaam in de openbare praktijk. Meer specifiek voor FINAD-leden bestemde cursussen - waarbij het dient te gaan om information quality control - worden in zeer beperkte mate aangeboden.

Deze constatering heeft samen met andere overwegingen geleid tot een verkenning of het mogelijk zou zijn een 'body of knowledge' - een naschool - tot stand te brengen. Binnen de huidige opzet van het na-ervaringsonderwijs wordt zeer sterk de netwerk component gemist, die zo kenmerkend is voor de diverse 'schools of management' (Alumni gedachte). Daarnaast ontbreekt evenzeer een 'body of knowledge' om het *praktische* 'controllership' op het hoogste niveau kritisch te evalueren.

Een gemeenschappelijke FINAD/VRC-discussienota terzake heeft tot een eerste draagvlak bij bedrijfsleven en onderwijsinstellingen geleid.

Doelstelling:
het tot ontwikkeling brengen van een 'naschool' conform de FINAD/VRC-discussienota.

3 Relatiebeheer VRC

Het betreft hier de samenwerking tussen FINAD en VRC. De ervaringen opgedaan in de eerste jaren van nauwer contact geven duidelijk aan dat een nastreven van een hechtere en nauwe samenwerking een goede zaak is. Wil de vaart erin gehouden worden, dan dient zo spoedig mogelijk een model voor de samenwerking te worden gekozen en juridisch te worden ingevuld. Dat is ook van belang voor de gezamenlijke inspanning die ten aanzien van de totstandkoming van een 'naschool' is opgestart.

Doelstelling:
komen tot de juridische vormgeving van de

samenwerking FINAD-VRC. Deze vorm dient voor de korte termijn te zijn gericht op de oprichting van een rechtspersoon waarin beide groepen participeren. Studie dient te worden gemaakt van de mogelijkheden om op termijn tot een invulling van de samenwerking te komen, die aan de nauwe verwevenheid tussen beide groeperingen recht doet.

4 Internationale contacten

Vastgesteld moet worden dat in het algemeen in Europa en daarbuiten vergelijkbare organisaties als FINAD en VRC slechts in geringe mate aanwezig zijn. Te denken valt aan de Kontrollerverein in Duitsland, het Engelse Chartered Institute of Management Accountants (CIMA), het Amerikaanse Institute of Management Accountants (IMA) en het Amerikaanse Financial Executives Institute. In de internationale accountantsorganisaties wordt men zich meer bewust van de belangrijke rol die management accountants spelen. De wereldwijde IFAC organisatie kent reeds enige jaren een speciale Financial en Management Accountants Commissie; de Europese FEE start binnenkort met de voorbereidingen voor een management accountants werkgroep. De voorbereidende verkenningen zijn uitgevoerd door het CIMA.

Gezien de open Nederlandse economie en de internationale verwevenheid van het Nederlandse bedrijfsleven dienen wij direct bij deze Europese ontwikkelingen te zijn betrokken.

Doelstelling:
actief participeren in FEE-activiteiten die gericht zijn op management accountants. Waar nodig een inbreng leveren in de werkzaamheden van op te starten werkgroepen of commissies. Actief volgen van de werkzaamheden van het IFAC/FMAC.

5 Draagvlak

Alle activiteiten van het Overlegorgaan zijn alleen mogelijk met een actieve en ondersteunende inbreng vanuit de achterban. Communicatie is een belangrijk element om deze achterban te betrekken bij de ontwikkelingen en te bevorderen dat actief wordt geparticipeerd. Nagestreefd dient te worden dat een wat breed samengestelde groep van leden wordt gevonden die deze ondersteuning - ook door middel van participatie - kan bieden. Een middel om deze leden te bereiken is een betere en bredere communicatie over performance en doelstellingen

van het FINAD-Overlegorgaan. Op termijn zou een eigen medium daarvoor een geschikt middel kunnen zijn.

Doelstelling:

de achterban meer betrekken bij de ontwikkelingen; involvement verhogen en door communicatie kennis verspreiden en support verwerven. In eerste instantie kan de frequentie van FINAD-brieven worden opgevoerd; op termijn kan aan publiciteit samen met VRC worden gewerkt.

Zover de doelstellingen uit het vigerende beleidsplan.

4 De toekomst voor FINAD en VRC

Die toekomst is wat ons betreft begonnen op 1 december 1994 bij de oprichting van het gezamenlijk Controllers Instituut.

Het daarbij uitgegeven persbericht luidde als volgt:

'Op 1 december 1994 is door het Overlegorgaan FINAD van het NIVRA en het bestuur van de Vereniging van Registercontrollers de Stichting Instituut voor Control en Management Accounting Nederland (het Controllers Instituut) opgericht.

Het Controllers Instituut beoogt de kwaliteit en het niveau van de beroepsuitoefening door registeraccountants en registercontrollers in financieel administratieve functies te bevorderen. Het FINAD en de VRC geven hiermee gestalte aan de samenwerking tussen beide organisaties die enkele jaren geleden van start is gegaan. Het Instituut ziet als een belangrijk onderdeel van zijn taak het organiseren van verschillende soorten programma's voor permanente educatie waarmee een communicatiekanaal wordt gecreëerd waarlangs nieuwe kennis op het gebied van management accounting en control aan de leden van beide participerende organisaties wordt doorgegeven. In dat kader denkt het

Controllers Instituut ook aan het stimuleren van praktijkonderzoek, aan het verzorgen van publicaties daarover en van het daarbij betrekken van de onderzoeksresultaten gepubliceerd door buitenlandse zusterorganisaties. Ook wil het Instituut stimuleren/organiseren dat er in Nederland een praktijkgericht blad op hoog niveau komt op het terrein van management accounting en control. Dit blad zal vergelijkbaar moeten zijn met buitenlandse topbladen op het vakgebied.

In eerste aanleg zal het Controllers Instituut zich met name concentreren op de organisatie van een topcursus voor financieel executives. Deze cursus is bedoeld voor 'top'-controllers met een brede meerjarige praktijkervaring. In de cursus zal een inbreng worden verkregen vanuit praktijksituaties in het Nederlandse bedrijfsleven. Onder andere AKZO Nobel, Philips en Unilever hebben reeds te kennen gegeven bereid te zijn hieraan een bijdrage te zullen leveren'.

Zoals eerder aangegeven zal het Controllers Instituut vooralsnog bestaan naast VRC en FINAD en wel onder onafhankelijk voorzitterschap van Prof. Dr. L. Traas. De overige bestuursleden zijn:

Drs. M.G. Goedhart RC, Commercial Manager bij Unilever Research.

J. den Hoed RA, Executive Vice President Control bij AKZO.

Drs. G.H. Koolman RA, Algemeen Financieel Economisch Directeur bij de N.V. Nederlandse Gasunie (voorzitter FINAD)

Ir. W.J.M. van Stolk RC, Senior Medewerker Corporate Planning and Control bij de ING-bank (voorzitter VRC).

met ondersteuning van de heer F.P. Quax, secretariaat.

In het verlengde van bovenstaande hebben de besturen van FINAD en VRC elkaar toegezegd dat binnen een termijn van drie jaar na 1994 een uitspraak zal worden gedaan over een volledige integratie.